

Naujoji ekspozicija Balio ir Vandos Sruogų namuose-muziejuje

Birutė GLAZNERIENĖ

2009 -ųjų vasario pradžioje Maironio lietuvių literatūros muziejaus padalinyje B. ir V. Sruogų namuose-muziejuje atidaryta nauja moderni rašytojo Balio Sruogos literatūrinė ekspozicija, įrengta Lietuvos kultūros ir sporto rėmimo fondui finansavus muziejaus parengtą projektą.

Naujosios ekspozicijos tikslas – atspindėti vieno iš pastebimiausio XX a. literatūros panoramoje klasiko B. Sruogos įvairiapusę literatūrinę, kultūrinę, mokslinę veiklą, jo biografijos svarbiausius faktus. Ekspozicija chronologiškai apžvelgia rašytojo gyvenimą nuo pat jo vaikystės metų – pirmosios fotonuotraukos, kur į lankytoją žvelgia dešimtmetis berniukas B. Sruoga tarp savo brolių gimtųjų namų Biržų rajone, Baibokų kaime, fone. Fotonuotrauka nekokibiška, fotografuota apie 1906 metus, tačiau tai pati pirmoji būsimojo rašytojo, profesoriaus vaizdo fiksacija. Ryškesnis akcentas – mokslo metai Panevėžio realinėje mokykloje, kurioje B. Sruoga parašė savo pirmąjį eilėraštį, pirmuosius publicistinius straipsnelius, aktyviai siuntinėjęs į aplinkinius laikraščius bei žurnalus.

Studijų metų Petrogrado ir Maskvos universitetuose iš fotonuotraukų į lankytoją žvelgia jau kitoks jaunas rašytojas – aukštas, lieknas, ilgais plaukais, apsigaubęs pelerina, pasirišęs kaspina, liūdno ir paslaptingo veido. Šalia – poeto modernisto Jurgio Baltrušaičio, atvedusio B. Sruogą į simbolistinės poezijos viršūnes, fotonuotrauka, eilėraščių rankraščių fragmentai bei du simbolistinės poezijos rinkiniai – „Saulė ir smiltys“ (1920) ir „Dievų takais“ (1923), atnešę jaunajam poetui šlovę ir pripažinimą jau nuo pirmųjų pasirodymo dienų. Vėl kitoks B. Sruoga Miuncheno universitete, kuriame tęsė Maskvoje nebaigtas studijas – labiau subrendęs, suvyriškėjęs, plikai skusta galva, sėdintis ant bavariško alaus statinės. Šalia voikiškųjų konspektų rankraščio fragmento – Miuncheno universitete apsigintos daktarinės disertacijos protokolas.

THE NEW EXPOSITION IN BALYS AND VANDA SRUOGOS HOUSE-MUSEUM Birutė GLAZNERIENĖ

The publication presents the new modern literature exposition of the writer Balys Sruoga in Balys and Vanda Sruogos House-Museum, branch of Maironis Lithuanian Literature Museum, opened in the beginning February 2009. The purpose of the new exposition is to show the versatile literature, cultural and scientific activities of one of the most outstanding classical writers of the 20th century B. Sruoga and introduce to his biography. It is the chronological visual illustration of the writer's life starting from his childhood years and the first photo and up to the photos of the wan and gaunt writer's face during the last summer of his life. The new exposition has been enriched with the memorial belongings of B. Sruoga: chess that he liked so much, a pair of spectacles, pens, cigarette-holders, etc. Among the most interesting exhibits is the manuscript of the famous book of recollections "Dievų miškas" (The Forest of Gods) and its typescript after the censorship, writer's correspondence and notes for publishers.

Svarbią vietą ekspozicijoje užima mokslinė B. Sruogos veikla, susijusi pirmiausia su jo pedagoginiu darbu universitete – to laikotarpio fotonuotraukos, skaitytų paskaitų konspektų, mokslinių straipsnių rankraščiai, moksliniai darbai – knyga „Dainų poetikos etiudai“ (1927) bei dvitomė „Rusų literatūros istorijos“ studija (1931, 1933). Svarbus akcentas – B. Sruogos santykis su teatru, garsiojo Teatro seminario subūrimas bei knygos teatro istorijos tema – „Kipras Petrauskas“ (1929), „Šarūnas“ valstybės teatre“ (1930), „Lietuvių teatras Peterburge“ (1930).

Svarbią vietą užima ir paties B. Sruogos dramaturgija – išleisti dramos veikalai, pastatymų teatruose fotonuotraukos, kūrybiniai rankraščiai, šeimos – žmonos Vandos Daugirdaitės-Sruogienės ir dukros Dalios, artimųjų bei draugų fotonuotraukos, namelio statyba, laisvalaikis. Neatsiejama biografijos dalis – kalnai, į kuriuos rašytojas dažnai keliaudavo, pats vesdavo grupes. Eksponuojamas ledo kirtiklis, su kuriuo B. Sruoga nesiskirdavo jokioje kelionėje, eilėraščių bei straipsnių kalnų motyvais rankraščių fragmentai, kelionių fotonuotraukos.

Patį skaudžiausią ir dramatiškiausią B. Sruogos gyvenimo etapą – Štuthofio koncentracijos stovyklą, į kurią profesorius buvo išgabentas 1943 metais, atspindi stovyklos vaizdai – kartuvės, krematoriumo krosnis, kalinių gyvenamieji barakai, autentiškas Štuthofio koncentracijos stovyklos kalinio švarkelis, metalinis dubuo, kalinių sąrašai, rašytojo asmens bylos dokumentai. Ir, suprantama, kūrybinė B. Sruogos veikla – stovykloje parašytų dramos veikalų rankraščių fragmentai.

Paskutiniaisiais gyvenimo metais iš nuotraukų žvelgia išsekęs ir sulysęs rašytojo veidas. Ekspozicijoje randame fotonuotrauką, kurioje B. Sruoga sėdi savo namelio verandoje Kaune su savo artimiausiais bičiuliais. Čia jis praleido paskutinę gyvenimo vasarą. Įdomus garsiosios atsiminimų knygos „Dievų miškas“ rankraštis ir mašinraštis su cenzūros taisymais bei rašytojo susirašinėjimas ir pastabos leidėjams. Šiandien ši knyga, išėjusi tik praėjus dešimčiai metų po rašytojo mirties, išversta į 11 užsienio kalbų. Vertimus rasime naujoje ekspozicijoje. Taip pat ir paskutiniųjų kūrybinių rankraščių fragmentai – drama „Pajūrio kurortas“, eilėraščių ciklas „Giesmės Viešnei Žydriajai“, nebaigta istorinė drama „Barbora Radvilaitė“, vertimas „Sakmė apie Igorio žygį“.

Naująją ekspoziciją papildo įvairūs memorialiniai B. Sruogos daiktai – šachmatai, kuriuos taip mėgo rašytojas, akiniai, rašikliai, kandikliai ir kt., meno kūriniai – dail. Justino Vienožinskio, Gražinos Didelytės sukurti B. Sruogos portretai, Vytauto Ciplijausko paveikslas „Milžino paunksmėje“, nutapytas Čikagoje, Albino Elskaus scenografijos fragmentai B. Sruogos dramai „Aitvaras teisėjas“. ■

Zenono Baltrušio nuotraukose rašytojo
Balio Sruogos literatūrinės ekspozicijos fragmentai.

Atnaujinta ekspozicija „Muziejus neregiiui“

Violeta JASEVIČIŪTĖ

Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus filiale – M. Žilinsko dailės galerijoje, (Nepriklausomybės a. 12, Kaunas) veikia ilgalaikė šiuolaikinio meno paroda neregiam ir silpnaregiams – „Muziejus neregiiui“.

Stiklo menininko Artūro Rimkūno objektas „Nėmanomas interjero elementas“

THE RENEWED EXPOSITION “THE MUSEUM FOR THE BLIND”

Violeta JASEVIČIŪTĖ

The article speaks about the renewed contemporary art exhibition for the blind and weak-sighted “The museum for the blind” opened in M. Žilinskas Art Gallery, branch of M. K. Čiurlionis National Art Museum, in 2006. So far, Lithuania did not have an art museum with the permanent contemporary art exposition for the blind. Even blind people say that there isn’t analogous exhibition in Europe. In The beginning 2008, the exhibition was enriched with new authors and their works.

Today, 19 artists present their traditional works: sculptures, paintings, graphics, textile, art glass and examples of post-modern arts, like installations and objects speaking about the diversity of materials, techniques and genres, individual styles and original artists’ ideas. The exhibition is organized on the tactile principle, also using some specific moments. These are labels in Braille; graphic works are shown in cliché which let the blind to sense the inscribed picture. The exposition invites both adults and children. Besides the tactile principle other human senses – hearing, smell and taste are used.